

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 1

84. ÅRGANG

15. JANUAR

1972

SØSTER ANDREA

(Se side 4 - 5)

Teatret på

Intervjuet med søster Andrea, Josephsøstrenes provinsialforstanderinne er altså en av de sakene vi presenterer i årets første nummer av bladet. Det slår også an en optimistisk tone som vi gjerne skulle fortsette med i hele 72 — søster Andrea representerer våre ordenssøstres pågangsmot, enkelhet og humør på en ypperlig måte i disse kriseårene, synes redaksjonen.

★

■ Utenfor landets grenser stanser vi denne gang i Spania. Det er den amerikanske journalisten Alain Woodrows artikkel i bladet *Commonweal* vi gjengir: beretningen om den nye og spente situasjon mellom Kirke og Stat i general Francos rike. (Side 6—7.)

★

■ De to dokumenter fra siste Bispe-synode i Roma er uventet offentliggjort av Vatikanet. I en kommentar (side 9) forsøker vi å vurdere betydningen av dette skritt.

★

■ Et kull sykepleierelever ved Aker Sykepleieskole har i dagspressen offentliggjort et brev om «sykepleierelever og provosert abort» som vi gjengir på side 8.

★

■ Forøvrig inneholder dette nummeret innholdsfortegnelsen over det vi fikk snekret sammen i året som gikk samt Klovneforslag til «årets morsomste» tittel og avistegning. Den første er hentet fra katolsk presse i USA, den andre fra London.

★

■ Klovnen funderer ellers over en ny måte å si GODT NYTT ÅR på (side 11), vi har opprop til bønn om kristen enhet (side 12—13) og vi gjengir på de siste sidene to betraktninger om å se seg om i den verden vi skal arbeide i.

RED.

Litteraturen om norsk teater har like til de siste år vært ganske knapp. Og for en overveiende del har den vært enten uhyre populær eller meget lærd. Sjelden har norsk teaters eksistensielle problemer av i dag vært behandlet.

Der har i løpet av de siste tre år kommet to bøker, som begge behandler nettopp slike problemer. Seg imellom er de temmelig ulike, men de stiller begge samme fundamentale spørsmål: Skal vi ha teater i Norge, og hvordan skal det så eventuelt være og fungere?

Den ene er Stian Sørli's bok fra 1969, *Teater i blinde*. Kort sagt angriper Sørli myndighetene for å føre en kortsynt kultur- og teaterpolitikk og teatrene for å mangle en bevisst linje i repertoiret og vilje til å satse på ny, norsk dramatik.

Den annen er Erik Pierstorffs *Teatret på spill*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1971. Det er den jeg i det følgende skal kommentere enkelte sider ved.

Magister Erik Pierstorff var sjef for Trøndelag Teater i 4 år fra 1966. I løpet av denne periode førte han teatret frem til nye kunstneriske landvinninger. Plutselig var også Trondhjem interessant som teaterby. Noe av det nye Pierstorff bevirket, var oppsøkende virksomhet ved byens høyere skoler. På denne måte ville han skape grunnlag for et nytt publikum.

Den økede kunstneriske virksomhet satte spor etter seg. Men den kostet også penger. Penger som man ikke kunne ta inn gjennom billettinntekter alene. De offentlige bevilgninger til driften strakk ikke til. Da de bevilgende myndigheter viste seg ikke å være villige til å satse hva det kostet å drive Trøndelag Teater kunstnerisk forsvarlig, tok Pierstorff konsekvensene av dette og gikk fra sin stilling. Idag sitter han som dramaturg ved Nationalteatret. Således er han både gjennom sitt tidligere og nåværende virke høyt kvalifisert til å uttale seg om norsk teater, som han grundig kjenner fra innsiden.

Pierstorffs bok, som utkom tidligere ihøst, er såre aktuell. Når han skriver om teatrenes vanskelige situasjon, er det ikke bare Trøndelag

Teater han har i tankene. Hans egen sjefstid fungerer i boken som referanseramme til generelle problemer.

Er så *Teatret på spill* bare en bok om teaterøkonomi for teaterfolk? Jeg mener så absolutt nei. Den er skrevet alment tilgjengelig, uten å være populært leflende. Dertil gir den, for leg og lærd, et nyttig innblikk i hva det idag vil si å drive teater — kunstnerisk, samfunnsmessig og økonomisk.

Pierstorffs virkemidler er nok delvis tørre tall. For hans konklusjoner er vel underbyggede. Men disse tall er ofte blandet opp med en underfundig og tørr humor, som når han på en stillferdig måte ironiserer med populære misforståelser. Se f. eks. kapitlet *Weidemann: Nå også med elg i solnedgang?*

At boken dertil er velskrevet, stundom med alvor men også som sagt med en ironisk undertone, gjør den dessmere verdifull og anbefalelsesverdige. Det viktigste ved en bok som denne er likevel dens aktualitet og det realistiske bilde den gir av situasjonen.

Som sagt behandler boken økonomiske spørsmål. Men disse er satt inn i en sammenheng hvor de får en videre betydning. Når Pierstorff taler om teatrenes vanskeligheter i dagens Norge, kunne det like gjerne være den almene kunst- og kultursituasjon han behandler.

For Pierstorff viser ikke bare at det virkelig *koster* å drive et teater ut fra en kunstnerisk målsetning. Han viser også *hvorfor* teatrene idag står overfor et stadig økende økonomisk gap. For få år tilbake lå teatrenes

spill

økonomiske selvdekningsprosent på 40—50. Idag ligger den på vel 20, i beste fall 25 pst. Dette til tross for, at bevilgningene øker og øker.

Skyldes da dette misforhold dårlig eller ukyndig ledelse fra teatrenes side? Nei, mener Pierstorff. Det skyldes at mens det aller meste av produktivt arbeide gjennom en stadig sterkere automatisering og rasjonalisering kan gjøres billigere og bedre, er en oppsetning på teatret like tidkrevende idag som for 200 år siden. Derfor blir det stadig dyrere å lave teater, eftersom arbeidslønningene stiger. En forestilling er virkelig «håndarbeidet» kunst. Skulle en vanlig publikummer selv betale det hans plass i teatret kostet, ville ikke orkesterbilletten koste 20, men snarere 80 eller 100 kroner. Og hvem ville da gå i teater?

Personlig synes jeg bokens mest spennende del er kapitlet *TV: Den konsumentvennlige virkeligheten*. Her viser Pierstorff bl. a. at teater og fjernsynsteater ikke er én og samme ting. Det samme drama kan nok oppføres begge steder, men inntrykket, og dermed virkningen, er annerledes. Fordi det dreier seg om to medier, beslektede, men dog forskjellige. TV-teater er teater med et publikum helt ned til ett menneske. Levende teater er en selvmotsigelse uten publikum. En annen grunn, mener Pierstorff, til at Fjernsynsteatret av mange ofte blir misforstått, er den illusjon og realisme som ligger i mediet. Dagsrevy og Fjernsynsteater kan gli over i hinannen og bli oppfattet som like virkelige eller uvirkelige. Han konkluderer med, at TV aldri vil kunne erstatte konvensjonelt teater.

Det er ikke i en kort anmeldelse mulig å komme inn på alle sider ved en bok som denne. *Teatret på spill* er som sagt både et godt og nyttig bidrag til norsk teaterdebatt. Den fortjener derfor å bli lest ikke bare av teaterinteresserte, men også av mennesker interessert i det videre spektrum av massemedia.

Erik Pierstorff:
TEATRET PÅ SPILL
Gyldendal Norsk Forlag,
Oslo 1971.

GLEDE I 20 HJEM

De internasjonale tidtagere har fra 1. januar gått over til en slags ny definisjon — og resultatet skal enkelt fortalt visstnok være at 1972 blir et helt sekund lenger enn hva man kunne ha regnet med.

I denne svimlende forlengelse av vår tid, skulle det være litt mer plass for en ting som har vært mangelvare den siste tiden — i Kirken og i verden.

Jeg tenker på begrepet glede.

Københavnisen *Politiken* registrerte bevisst eller ubevisst noe av problemet i en stor førstesides overskrift tredje juledag, det sto:

GLÆDE I 20 HJEM

I og for seg var det full dekning for ordene. 20 familier hadde fått det gledelige budskap om at deres nærmeste, savnede fra et skip utenfor *Bangla Desh* var funnet i god behold.

Men uvegerlig funderer man på den, skal vi si, begrensede glede. Midt i den søte juletid, som skulle være gledens tid, er det kanskje bare 20 som føler virkelig glede?

Vi andre, vel, vi slappet av etter forjulsaset og hardt arbeide og julebord, vi gikk kanskje i julenattmesse og senere i messe ved årsskiftet. Vi byttet gaver med venner og skålte inn det nye året og alt det der.

Biskop Mangers er død

Biskop Jac. Mangers døde den 7. januar i sitt hjemland, Luxemburg, 82 år gammel. Biskop Mangers var overhyrde for Oslo Katolske bispedømme fra 1932 til 1964, og han vil bli husket med kjærlighet av mange av våre katolikker for sitt vesen, sin enkelhet og sin store innsats i alle disse årene. ST. OLAV bringer i neste nummer en nærmere omtale av den avdøde og hans arbeide for Kirken i Norge.

Men kjente vi gleden? Virkelig glede?

Jeg er ikke sikker på om vi forstår ordet i det hele tatt.

Se, jeg forkynner dere en stor glede . . . Kanskje vi skulle la den gleden, all glede få slippe mer til i 1972.

Vi skal gå løs på miljøvernproblemer, og vi skal diskutere europeisk samarbeide, vi skal hjelpe u-landene, og vi skal rydde opp i indre kirkelige problemer. Men tro om vi ikke må ta fatt på oss selv også av og til.

Det er ofte et temmelig trist ansikt kanskje vi viser verden. Vi håper at denne verden skal lytte til Kirkens budskap før det er aldeles for sent, at verden skal tro den som har sendt Kirken — men det er jo ikke ofte det skjer.

Hvorfor?

Nå det er mange grunner til det dessverre. Men en ikke uvesentlig detalj er nok dette at vi har så liten glede i oss at vi knapt er troverdige. Vi er som regel for konvensjonelle eller engstelige til å våge å vise glede.

Og mange lider under det. Vi selv, men enda mer den verden vi skal leve og arbeide i.

Derfor skulle vi begynne 1972, synes jeg, med å ta flere chanser. Midt i en nøktern og gråkald måned. Være litt mindre redde for å miste vår verdighet, være mer glade i hverandre (om ikke annet så ved å snakke mindre om hverandres feil og dumheter) osv.

For kanskje å oppnå at *Politiken* neste julehelg kan melde om *GLÆDE I MANGE HJEM*.

Selv glede i 21 hjem ville jo være en fremgang i forhold til situasjonen ved dette årsskiftet.

Og det skulle være mulig å forbedre forholdene nå som vi altså får så god tid.

Godt nytt år.

Å. R.

«EN SØSTER BLANT

SØSTER ANDREA I

For så og så mange år siden var ordenssøstre kanskje det mest konvensjonelle og tradisjonelle trekk ved den lille katolske minoritet i Norge. Deres arbeidsinnsats og ofre hadde spilt en avgjørende rolle for oppbygningen av de enkelte stasjoner og menigheter, men de var preget av sin egen isolasjon og av at visse ytre former for drakt, fromhetsliv osv. mer tilhørte forrige århundre enn vårt eget.

Hvem skulle kunne forutsagt at de ved begynnelsen av det Herrens år 1972 på mange måter ser ut til å være den gruppe i Kirken her oppe som mest smidig og med størst optimisme og glede klarer overgangen til nye former etter det annet Vatikankonsil? Mens legfolk etter noens mening av og til bare prater eller ganske enkelt går trett, og mange prester øyensynlig en stund har hatt nok med sin stands indre problemer og spenninger, har søstrene flere steder i bispedømmet etter kort nolen begynt å bryte nye veier.

En representant for den optimisme vi her snakker om er etter vår mening Joseph-søstrenes forstanderinne, søster Andrea. Med hennes egne ord «en søster blant andre søstre», uten gamle tiders priorinne-privilegier, lydhør for andres mening og — skal vi si — nettopp forfriskende ukonvensjonell og uredde under oppbruddet.

Søster Andrea er forstanderinne for omkring 185 Joseph-søstre i Norge. Disse er igjen del av en provins som teller 4000 søstre — fra Skandinavia og Tyskland til India og Brasil. Og disse 4000 er igjen del av en orden som ialt teller 35 000 kvinner i Verdenskirken.

— Hva er dagens problem, skal dere modernisere, nedlegge eller begynne med noe nytt?

— Vi kan godt forlate mange av de ytre former. Det vesentlige — Eukaristien, bønn og et liv i fellesskap — er der fortsatt og skal alltid være der.

— Dere har fått officium på norsk . . .

— Som har betydd meget for oss faktisk.

— Og dere har fått nye ordensdrakter. Hva med sivilt tøy?

— Da vår generalpriorinne for en stund siden besøkte oss kom hun selv i sivile klær. Vi er glade i ordensdrakten, men den må ikke lave unaturlige skranker mellom oss og andre mennesker. Og det ligger ikke lenger, som i gamle dager, noen beskyttelse i den. Nylig hørte vi at en av våre søstre i et naboland fikk sløret revet av en kveld hun var på vei tilbake til klosteret fra skolen, en gjeng 17-åringer nappet det til seg og ropte krenkende ord til henne — på grunn av drakten stakk hun seg ut. Idag kan de av våre søstre som ønsker det skaffe seg enkle og billige klær som de kan bruke når de synes det er behov for det.

— Men hvordan i all verden kan ordenssøstre klare en slik ekstrautgift?

— Blant annet kanskje fordi vi praktiserer de gamle

løfter på en ny og vel mer realistisk måte. Se på fattigdomsløftet. Dagens søstre i vår orden får såkalte rådgivningspenger som de kan kjøpe klær, toalettsaker osv. for.

— Hvor mye dreier det seg om?

— 75 kroner i måneden.

— Det er da umulig å kle seg for det beløpet, søster Andrea.

— Aneida. Vi praktiserer fattigdomsløftet på en ny måte bare, dessuten gir det våre søstre innblikk i hva tingene koster i dagens samfunn. Det går udmerket, vet De at noen til og med klarer å sende noen kroner av og til av disse pengene til ordenssamfunn andre steder, for eksempel til Josephsøstre i India.

— De snakket om løftene. Hvordan praktiseres lydighetsløftet anno 1972?

— Vi forsøker å praktisere det som biskop Gran en gang kalte for seende lydighet — altså ikke en blind lydighet. Lydigheten idag gjelder også lydighet overfor kommuniteten. Og når det gjelder kyskhetsløftet, er det også der — like avgjørende. Men i sykehusstjenesten, på skolene og i vår kontakt med omverdenen har vi kanskje også der blitt anderledes. Vi vet mer om det vi gir avkall på, vi ser ikke bare de negative sider av saken.

— Hva med ydmykheten, en av de ting som kanskje for 50 år siden og mer av og til ble praktisert på en måte som ikke passer idag, en måte som man ikke lenger fatter hensikten med?

— Synet på ydmykhet har forandret seg. Idag er det mer et samspill, en dialog i kommuniteten om de problemer vi står overfor. Det er bra med ydmykhet, men man må ikke bare tenke på det. Hver av oss har også en del gode sider og evner som bør brukes — og det kan andre

ANDRE SØSTRE»

AKERSVEIEN

hjelp oss med. Vi må være helt ærlige og innrømme våre forskjellige svakheter underveis — og det betyr ofte en vanskeligere form for ydmykhet. Det dreier seg ikke lenger om kopper og skåler som er knust, men om vår personlighet.

— Et kloster er et samfunn i samfunnet. Og likevel består det idag av mennesker med høyst forskjellige meninger om mangt og meget.

— Det er riktig. Men vi trenger alle disse forskjellige meninger, alle de forskjellige elementer utgjør et fellesskap. Det er bra at et samfunn er sammensatt av mange slags mennesker, og det bør lære oss til bedre å bære hverandres svakheter.

— Vi kommer bort fra mitt innledende spørsmål, om modernisering, nedleggelse og nye arbeidsformer. Biskopen har sagt følgende: «Vi må innrømme Gud retten til å manifestere sin vilje med stor frihet når det gjelder det religiøse liv. Fordi Gud ønsket en stor institusjon som gjorde et viktig pionerarbeide for 150 år siden, er det slett ikke sikkert at Han ønsker å bevare den samme institusjonen idag eller om 25 år. Eller, selv om Han ønsker å bevare det vesentlige i gjerningen, kan det være at Han nå ønsker at søstrene skal være pionerer på en ny måte.» Er det ikke på en måte den siste tanke dere lar dere inspirere av nå?

— Jo, jeg tror man godt kan si det slik. De store sykehusene vi har drevet har spilt en veldig rolle, både for vår orden og forhåpentlig for hele Kirken i Norge. Dette ikke minst takket være søstrenes enorme og ubetalte slit opp gjennom årene. Idag nedlegger vi etter hvert mange av disse institusjoner og slår inn på nye veier. Vår stifters råd var at vi skulle leve i små kommuniteter og dele folkets kår på arbeidsplassen og hjemme, og dermed vise at det går an å leve et religiøst liv under disse vilkår.

— Etter hvilken rettesnor?

— Vel, vi har ikke tenkt å åpne egne institusjoner igjen. Det er det nye. Vi må gå ut i andre institusjoner. Vi slipper å sette mange søstre til administrasjon og papirarbeide på det viset, vår oppgave ligger mer ved sykesengen enn på kontoret. Dessuten har vi idag færre unge søstre som kan føre egne institusjoner videre med tiden.

Og søster Andrea forteller, blant annet om Kristiansand hvor det nå har vokst frem en ny kommunitet. Ordenen har overlatt det sykehus man har bygget opp til kommune og fylke, men en gruppe søstre engasjerer seg på annen måte i det sosiale arbeidet i byen, i hjelpearbeidet for barn og gamle osv.

— Vi får en større virkekrets enn før, blir mindre ensidige — men beholder fellesskapet, sier hun.

Et annet eksempel er Fredrikstad hvor det katolske sykehuset fra og med 1972 helt skal bli overtatt av fylkesmyndighetene. Noen av søstrene velger å fortsette i sin

gamle gjerning, andre søker nye oppgaver. Et hus er innkjøpt i byen hvor søstrene skal bo sammen.

En forstanderinne anno 1972, er som sagt innledningsvis, en søster blant andre søstre. Hun er den som må si de avgjørende ord, men privilegiene er borte. Hennes oppgave er ikke mindre vanskelig av den grunn — i en krisetid som idag avhenger en hel del av hennes personlige innsats. Biskop Gran sa ifjor for eksempel dette ord, som sier noe om de problemer man står over for:

«Man kan kvele ånden (karismen) på to måter, gjennom to ytterligheter: ved for stor rigiditet, ved reglementsdyrkelse og fastleggelse av et utall hellige små tradisjoner, ved å velge et virke og dermed en livsform, ment å skulle vare til tidenes morgen: grunnleggerens visjon, tilsett gelatin og oppbevart i en glassmonter.

På den annen side har vi dagens fare: den enkelte søsters frihet til å gjøre hva hun selv synes er det riktige (ofte underforstått: det riktige for henne). På den ene side en for enfoldig og lettvent lydighet til den absolutte autoritet, det såkalte priorinnevelde; på den annen side den individuelle egenrådighet. I første tilfelle er søstrene redd for priorinnen, i annet tilfelle er priorinnen redd for søstrene. I intet tilfelle vil det karisme gjennom hvilket Vår Herre søker å virke til kommunitetens og andre medmenneskers beste, komme til nevneverdig utfoldelse. Den gygne middelvei må være løsenet; en moderat, men umiskjennelig progressiv holdning fra forstanderinnenens side er etter min mening det eneste som i dag kan bringe Ordenslivet ut av den tilsynelatende krisetilstand det befinner seg i.»

Og jeg lurer på mens jeg skriver disse linjer om ikke det virkelig fine ved den måte søster Andrea og mange av hennes medsøstre nå går løs på det ovenfor nevnte og andre problemer — er at de gjør det med humor. Og optimisme.

Og de kommer til å klare oppgavene, vær sikker på det.

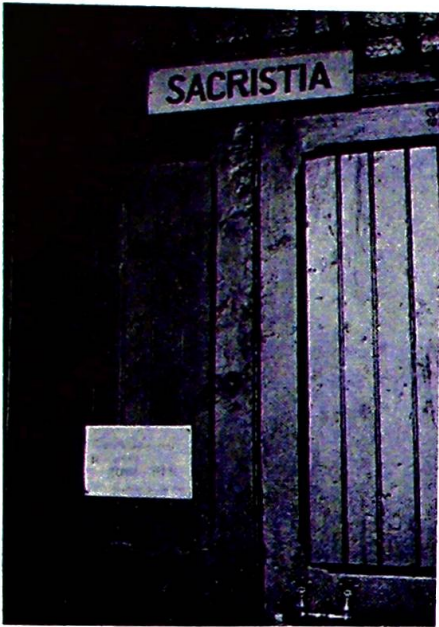
Til og med uten å arbeide seg selv helseløs som i gamle dager.

— Når jeg har anledning til det, oppfordrer jeg søstrene til å ta en fridag i uken hvis det er mulig, sier søster Andrea. — En dag hvor hver enkelt kan gjøre noe helt personlig.

NORDISK LITTERATUR

Gyldendal sender nå ut tobindsverket NORDENS LITTERATUR — med over 1000 sider. For første gang blir her Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige behandlet som en kulturell enhet i en spennende jevnføring mellom de enkelte nasjoners litteratur opp gjennom tidene.

«SLUTTEN PÅ

Seksti unge mennesker, de fleste studenter i alderen 18—20 år, har gått til hungerstreik i San Antonio-kirken i Bilbao — i protest mot dødsdommene i Burgos. På sakristidøren står en liten lapp fra de unge: «Hjelp oss til å fortsette vår streikeaksjon. Ikke bring mat eller drikke.»

1. OKTOBER ifjor feiret Spanias general Franco (som nå snart har 79 års dag) 35 års dagen for sin makt- overtagelse. Ved denne anledning erklærte han at det var hans hensikt å holde statsroret «så lenge Gud lar meg få leve og beholde en klar dømmekraft». Han ga også et amnesti til visse grupper av politiske fanger. Hvis dette førte til «paternal satisfaction to the soul of Paul VI» som det sto i den engelske oversettelsen av det telegram som ble sendt fra Vatikanet til El Caudillo, er det på den annen side tydelig at den spanske katolske kirke blir mindre og mindre tilfredse med Franco-styret og mer og mer frittalende når det dreier seg om å gi uttrykk for sin kritikk.

Det nyeste rapp over fingrene Franco fikk kom fra det møtet av biskoper og prester som ble holdt i Madrid i tiden 13. til 18. september. Møtet markerer samtidig et viktig vendepunkt i forholdet mellom Kirke og Stat i Spania. Det rappede over fingrene som det er snakk om var en uttalelse som ga uttrykk for beklagelse og sorg over den pro-Francoholdning som Kirken slo inn på under den spanske borgerkrig. Uttalelsen som blant annet sier «vi gir ydmykt uttrykk for og beklager det faktum at vi ikke fylte vår fremste rolle som virkelige bindeledd i forsonende tjeneste mellom vårt folk da det var

splittet av innbyrdes krig», oppnådde ikke den nødvendige to tredjedels majoritet som ble krevet. Men den ble godtatt av et flertall av de fremmøtte (137 for, 78 mot, 19 juxta modum, 13 stemte blankt).

Dette forslaget som hørte til de få resolusjoner (bare 9 av 258) som ikke fikk to tredjedels flertall, er et betydningfullt tegn på det skiftet som har foregått blant prestene og blant de yngre biskoper — fra mørkeblå konservatisme til en mer liberal holdning. Man skal bare bla i det hyrdebrev som det spanske hierarki kollektivt undertegnet i 1937 (da general Francos oppstand blir betegnet som et korstog) for å fatte i hvilken grad og hvor radikalt tingene er forandret. Møtets holdning til regimet var forresten tydelig helt fra første øyeblikk: flere delegasjoner nektet ganske enkelt å møte i Madrids nasjonale utstillingslokaler — siden bygningen tilhører Informasjonsministeriet. Møtet måtte til slutt holdes i et av seminarene.

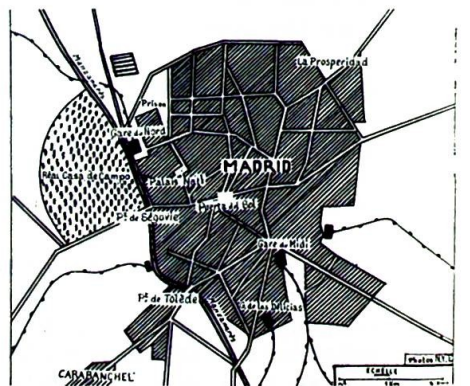
Alle medlemmene av dagens spanske hierarki, 118 biskoper, samt 167 prester valgt fra forskjellige bispedømmer deltok i møtet. Man hadde brukt to år på å forberede saksbehandlingen. Etter de europeiske biskopers møte i Chur i Sveits og de franske biskoper og presters sammenkomst i Lourdes i 1969, besluttet de spanske biskoper seg til å holde et lignende møte like før Bispesynoden i Roma for å få drøftet de hovedproblemer som den spanske kirke står over for.

I løpet av disse to år har det blitt foretatt undersøkelser. Møter har vært organisert i 54 av 64 bispedømmer. All denne aktivitet som blant annet berørte 15 000 prester, frembrakte ikke mindre enn 4000 resolusjonsforslag, samlet i en bok på over 400 sider. Av de syv hovedemnene som kom på dagsordenen, var det uten tvil det om «Kirken og verden i Spania idag» som samlet størst interesse — og bare fire av de 60 resolusjoner som kom opp til avstemning under dette punkt klarte ikke å få to tredjedels flertall. Resolusjonene dreiet seg om to hovedkrav: at Kirken må bli

helt skilt fra Staten, og at Kirken enstemmig må fordømme urettferdighet og forsvare menneskerettighetene.

Når det gjelder det første, ble det klart slått fast at biskopene og deres prester ønsker en Kirke som ikke har noen privilegier og som ikke står i noe avhengighetsforhold til de styrende. De vil ikke utføre politiske oppdrag eller motta æresbevisninger (noen biskoper, der iblant den erke-konservative Guerra Campos, hjelpebiskop i Madrid, deltar i nasjonalforsamlingens møter (i Cortes), mens andre sitter i «Kongedømmets råd»). Biskopene og prestenes flertall vil ikke lenger motta offisielle utnevnelser, for eksempel til fagforeninger eller til feltpresttjenesten og ikke sitte som representanter for Staten ved religiøse seremonier eller ved valg av biskoper. Kort sagt: de forkaster det nåværende konkordatet, og selv om forslag om en øyeblikkelig oppsigelse av konkordatet ikke gikk gjennom, vedtok forsamlingen en resolusjon som ber om at den nåværende avtale erstattes av et system med begrensede overenskomster i vel definerte spørsmål — et system som lett kan revideres.

Når det gjelder det annet punkt: møtet ga klart uttrykk for sin bekymring for at menneskerettighetene ikke ble respektert og at «alvorlige økonomiske og sosiale urettferdigheter fremdeles eksisterer». Møtet forlangte full ytringsfrihet, mer demokratiske styreformer og respekt for etniske og kulturelle minoriteter. Biskopene og prestene ville ha avskaffet de beryktede militærdomstoler, de

EN TIDSEPOKE»

fordømte bruken av tortur og gikk til felts mot det «imperialistiske kapitaliststyret som idag hersker i Spania».

DA MYNDIGHETENE fikk nyss om disse radikale kravene, begynte regjeringen en stille kampanje mot møtet. Uten å vise motstand i det ytre, mobiliserte regimet flere presseforetagender som det på forskjellig vis kontrollerer — nyhetsbyrået CIFRA (regimets uoffisielle talerør), EUROPA PRESS (som drives av Opus Dei) og tidsskrifter og blader som NUEVO DIARIO (redigeres av ministeren for Utviklingsarbeidene, Lopez Rodo) og Pueblo (et fagforeningsblad som har nær forbindelse med det spanske utenriksdepartement). Regjeringens plan var tydeligvis å bagatellisere de resultater møtet kom frem til og å reise så mye geistlig motstand mot forsamlingen som mulig. På den måten ville man forsøke å gi inntrykk av en splittet Kirke.

Selv om det store flertall av møtets resolusjoner ble nådd og vedtatt av en overveldende stor majoritet, er det riktig at en betydningsfull konservativ minoritet, ledet av biskop Guerra Campos (som står regimet meget nær) kjemper drabelig for sine synspunkter. Under forhandlingene hendte det for eksempel at en gruppe på 11 biskoper og 20 prester satte frem et forslag hvor det ble uttalt at hele forsamlingen ikke var representativ for den spanske kirke — noe som tydelig og bestemt ble tilbakevist av erkebiskopen av Toledo, kardinal Tarancon, primas i Spania. (Også møtets president.) Samtidig var det 80 prester, tilhørende en tradisjonalistsammenslutning, som forsøkte å organisere et parallelt møte med Madrid-konferansen i protest mot det de betegnet som «biskoper behersket av radikale minoriteter».

Hvis det foregikk noen pressforsk på møtet, kom dette press ganske tydelig fra den konservative minoritet. Faktum er at de forårsaket en krise i forhandlingene da man kom så langt at man skulle drøfte spørsmålet om prestenes sølibatsforpliktelse. På dette punkt erklærte biskop

Campos offentlig at han uten videre ville forlate forsamlingen hvis man la frem til votering et forslag som angrep den nåværende lovgivning i Kirken på dette området. Man klarte å oppnå et kompromiss hvor det bare ble sagt at de synspunkter som hadde kommet frem på bispedømmeplan og regionalt om sølibatet skulle fremlegges for paven av den spanske delegasjon til Bispesynoden i Roma. Av de vel tredive konferanser som på forhånd hadde hatt avstemning om sølibatet, var det bare to steder hvor man ønsket å beholde det gamle system. De andre erklærte seg for valgfritt sølibat.

De spanske biskoper som var delegerte til Synoden i Rom representerte dermed stort sett en ny åpen holdning. Spesielt gjelder det Tarancon, erkebiskopen av Santiago de Compostela, kardinal Palacios og biskop Echarren, hjelpebiskop i Madrid. Sistnevnte undertegnet nylig en skrivelse som ble offentliggjort av 230 prester i Madrid hvor man uttrykte solidaritet med de byggearbeiderne som var i streik i den spanske hovedstad og hvor man beklaget Pedro Patinos død. Patino var en arbeidsmann som ble skutt ned av Sivilgarden mens han delte ut løpesedler i favør av streiken.

MEN MENS DISSE BISKOPER praktiserte og forsvarte deres nyoppdagede ideer på Synoden, var de på motsatt fløy langt fra uvirksomme hjemme i Spania.

Prestenes tradisjonalistbevegelse som gjerne velger å være talerør for «politiske» biskoper, erklærte på vegne av «5000 spanske prester» at Synoden var kjettersk. Og omtalte biskop Campos uttalte i et brev som ble trykt i Diario de Burgos den 4. oktober at «den dristige resolusjonen som hadde blitt fremlagt på biskopenes og prestenes møte i Madrid (hvor man ba om tilgivelse for Kirkens holdning i borgerkrigen) hadde ført til dyp uro både på selve møtet og siden blant en stor del av landets geistlige på grunn av resolusjonens politiske trekk og urettferdige ord».

Borgerkrigen vekker fremdeles

Motstandsmenn som ble fengslet og dømt til døden av en militærdomstol i Burgos — ofre for et hardt militærstyre.

sterke følelser i Spania — 35 år etterat den sluttet. Dette gjelder blant annet de av prestene og biskopene som den gang kjempet for Franco. Å rakke ned på borgerkrigen er det samme som å angripe generalen. Og dette er grunnen til at Madridmøtets tilsynelatende uskadelige og høyst kristne uttalelse førte til et slikt oppstyr. Mens de delegerte ennå satt sammen i Madrid viste regimet forøvrig sin innstilling i en aksjon som ser ut til å være et direkte svar på kravene om et skille mellom Kirke og Stat og om en ny samarbeidsavtale istedenfor det nåværende konkordat. Aksjonen var også en tynt kamouflert trussel. Politiet fikk ordre om å fordrive en gruppe streikende arbeidere fra en av hovedstadens kirker hvor de hadde søkt tilflukt. Inngrepet ble foretatt mot sogneprestens vilje og ønske enda han hadde kardinal Tarancons støtte. Ifølge enkelte kilder ba både kardinalen og den pavelige Nuncio straks Rom om å gi et øyeblikkelig svar på denne krenkelse av Kirkens frihet. Som kardinal Palacios sa ved slutten av møtet i Madrid: «Dette møtet markerer slutten på en tidsepoke og oppdagelsen av en ny verden.» Men møtet kan også være innledningen på en ny borgerkrig: mellom Kirke og Stat.

**STØTT
ST. OLAV
GI ETT
GAVE-
ABONNEMENT !**

SYKEPLEIERELEVER OG PROVOSERT ABORT

Vi, elever på avgangskullet ved Aker Sykepleierskole, skriver dette ut fra et sterkt ønske om reduksjon av antallet provoserte aborter som blir foretatt ved forskjellige av landets sykehus i dag.

Den norske abortlovgivningen tillater abortus provocatus på forholdsvis strenge indikasjoner. Det later til at abortlovens § 1, punkt 1, som gjelder de medisinske indikasjoner, kan tøyes svært langt.

Ved avslutningen av vår utdanning har vi 5—6 ukers praksis ved gynekologisk avdeling, hvor provoserte aborter blir foretatt. Vi får på den måten et konkret forhold til handlingen fosterdrap, nemlig som medhjelpere, og dermed medansvarlige.

Retten til livet er den mest fundamentale av alle, og bør være den første menneskerett. Den må beskyttes fra livets begynnelse ved unnfangelsen.

En forsøker å forsvare abortus provocatus ved å hevde at det liv som fosteret har, ikke kan sammenlignes med et fullt utviklet menneskes liv, fordi fosteret ikke har noen form for følelsesliv eller bevissthet. Men er da alle fødte mennesker fullt utviklet? Er ikke hele livet en utviklingsprosess? Hvem vil og kan sette grenser for et menneskes eksistensberettigelse?

Fosteret, det ufødte barnet, kan ikke forsvare seg. Det er et rettsløst individ i vårt samfunn, — i et samfunn som erkjenner likeverd for alle mennesker.

På sykehus ser vi at det ved enkelte avdelinger satses intenst arbeide og store pengesummer for å redde et nyfødt barns liv. Ved andre avdelinger blir ufødte barn skrapet ut og kastet. Dette er et paradoks som må skape konflikter hos oss som opplever begge situasjoner på nært hold.

Vi ønsker størst mulig rett til selvbestemmelse for ethvert menneske. Hvis en gravid ønsker å fjerne sitt ufødte barn ved provosert abort, skal hun imidlertid vite at inngrepet innebærer drap på et ufødt menneske. Hun skal også vite at det innebærer mulighet for komplikasjoner, både psykiske, som anger og skyldfølelse, og fysiske, som f. eks. infeksjon og sterilitet.

Ikke alle gravide vet og har forstått at fosteret er et lite barn, men føler det som en uvedkommende klump i magen. Den mor som ikke vet eller forstår hva hun er med på, er egentlig uten skyld. Vi vet hva vi deltar i, og vi er medskyldige. Vi kan ikke lenger fortsette å handle mot vår samvittighet og vår dype overbevisning. Vi kan heller ikke være med på å understøtte en holdning som ikke innebærer respekt for liv. Vi begynte i dette yrket for å bevare liv, ikke for å ta liv.

Vi ber om at:

1) Vordende foreldre må få bedre informasjon om hva et foster, deres ufødte barn, virkelig er, og hvilken rett det har til livet.

2) Den gravide, spesielt den ugifte, må få grundig informasjon om mulighetene for økonomisk og sosial hjelp, og eventuelle adopteringsmuligheter. Når en får en uøn-

sket graviditet, må abort være den absolutte siste vei ut av de vanskeligheter som oppstår.

3) Samfunnet må forsøke å gi den utgifte mor bedre muligheter til å beholde sitt barn, og hun må motiveres for dette. Særlig stort er behovet for bolig og daghjemsplasser.

4) Samtidig som skolebarn og ungdom får veiledning om svangerskapsforebyggelse, bør spørsmålet om abort tas grundig opp. En bør forsøke å skape en positiv holdning til alle menneskers eksistensberettigelse. Gutter må få samme informasjon som jenter.

5) Sykepleierelever skal ikke kunne tvinges til å arbeide ved avdelinger der provoserte aborter blir foretatt.

På vegne av 89. kull ved Aker Sykepleierskole.

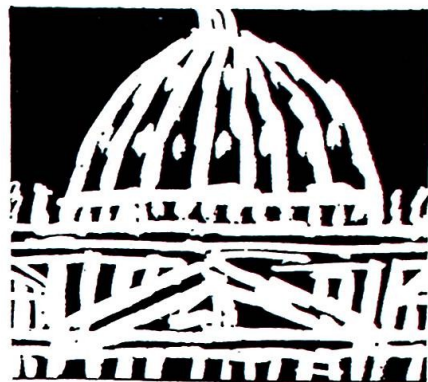
GRETE GERNER

HILSEN TIL UKJENTE I 1972:

Vi kan bare klare oss ved å holde sammen — og ved å bære over med hverandres feil og dumheter. Hvorfor ikke begynne med bladet ST. OLAV?

Red.

SYNODE- DOKUMENTER

Rom har ganske overraskende valgt å offentliggjøre de to dokumenter fra den siste Bispesynode — om Prestembedet og om Rettferdigheten i verden — allerede nå. Etter å ha vært mottatt i audiens den 30. november, meddelte statssekretæren, kardinal Villot, at pave Paul i og med offentliggjørelsen godtar og bekrefter alle de konklusjoner i dokumentene «som er i samsvar med gjeldende normer i Kirken». I særdeleshet bekrefter paven at den nåværende disiplin hva angår prestenes sølibatforpliktelse fortsatt skal gjelde i sin helhet i den latinske kirke.

Ved første øyekast skulle en slik konklusjon (som knapt er noen nyhet lenger) og det faktum at Synodens kanskje mest kontroversielle spørsmål, en eventuell prestevigsling av gifte menn i spesielt vanskeligstilte områder, vir probatus, bare er omtalt med noen få litt intetsigende linjer i dokumentene virke nedslående. Man får først inntrykk av at saken er skrinlagt.

Dette er muligens ikke riktig.

Pave Paul har med utsendelsen av de to dokumenter for det første latt Synoden legge frem de viktigste synspunkter fra møtene i oktober i eget navn, raskere enn noen vel hadde ventet. Teksten er ikke promulgert, paven gjør det bare klart at han er enig i konklusjonene for så vidt som de er i overensstemmelse med gjeldende normer. I neste omgang er det så ting som tyder på at han selv noe senere, eventuelt i et dekret, vil gi nærmere retningslinjer for behandlingen av nevnte kontroversielle spørsmål om vir probatus. Det er dermed knapt noen grunn til å tolke det som har skjedd som en kvikk jordfestelse av visse ideer og forslag. De minoritetstanker og forslag som kom frem på Synoden om nødvendigheten av en forskjelligartet behandling av dette spørsmål innen verdenskirken eksisterer videre som viktige anbefalinger og råd og meningsytringer for paven personlig.

Og dermed vil resultatet av den siste Synodes arbeide, til tross for et noe forvirrende forløp og det tungvinte forhandlingsmaskineri, kanskje avtegnes etter hvert også i konkrete enkeltsaker i de kommende måneder og år om ting som det altså ikke brukes iøyenfallende plass på i de publiserte Synodedokumenter.

Forhåpentlig kan ST. OLAV senere gjengi de offentliggjorte tekster i sin helhet. De har stor verdi. Inntil den tid får vi nøye oss med ovenstående funderinger, for hva de kan være verd.

Biskop Rubin fra Synodens generalsekretariat sa den 9. desember:

— Mange av de biskoper som deltok i den siste Synoden mente at det ville være gunstig om de endelige dokumenter (rådgivende tekster for paven) senere ble gjort offentlige. Samtidige påpekte mange av Synodefedrene at

tekstene i så fall burde forbedres noe, både når det gjaldt latinen og til en viss grad hva formen angikk.

— For å imøtekomme slike forslag, har Synodens generalsekretariat arbeidet med en slik finpussing av dokumentene helt siden Synodens avslutning. Ingen viktige forandringer er naturligvis blitt foretatt, altså intet som kan endre innholdet i disse tekster som er godkjent av en majoritet på to tredjedeler av Synoden. Dokumentene har blitt forbedret sproglig og stilistisk. Der hvor de er gjort mer utførlige, er dette gjort uten at man har vært bundet av majoritetens synspunkter. De viktigste «modi» fra biskopene og rapportene fra de forskjellige sproggrupper, «circuli minores», har vært gjennomgått på nytt og er blitt notert.

— I dette arbeidet hadde generalsekretariatet anledning til å samarbeide med enkelte av Synodefedrene som ble igjen i Roma etter Synodens avslutning. De endelige tekster ble forelagt paven, og han har gitt instruksjoner om at papirene skal publiseres.

Det er en forsiktig uttalelse, verdig en betydningsfull embetsmann i Vatikanet. Men denne signaturen velger altså å tolke både Rubin og selve publiseringen positivt. Det er tydelig at en ganske lang prosess er innledet i den katolske kirke med disse Synodene, og man må, enten det er populært eller ikke, ta tiden til hjelp. Om så vår redaksjonelle fremstilling er for optimistisk vil det vise seg — kanskje i løpet av det nye året vi nå er inne i.

Å. R.

PAVEN OM SITUASJONEN I NORD-IRLAND

I en uttalelse om urolighetene i Nord-Irland sier pave Paul VI at det ikke vil bli fred i området før de katolske innbyggernes politiske og økonomiske rettigheter blir respektert. Men paven legger også til: katolikkene der må ikke bruke makt eller vold for å vinne disse rettigheter.

«Vi gjentar at dette ikke er måten å vinne forståelse og respekt for de rettighetene man allfor lenge har blitt nektet,» sa paven i en tale om situasjonen i verden ved nyttårsstiftet.

Han kalte Nord-Irland for et av de alvorligste uropunkter idag og sa blant annet videre, ifølge pressereferater:

«Freden kan bare vende tilbake til dette området hvis alle parter med klokskap og vilje forsøker å fjerne de dypere årsaker til striden — årsaker som ikke kan skjules med en forklaring om religiøse motsetninger.»

Bemerkningene var de tydeligste paven har kommet med når det gjelder Nord-Irland. Indirekte kritiserte han også myndighetene for deres behandling av sine motstandere, skriver Catholic Herald.

Minneord om Gerhard Parthe

Da pastor Gerhard Parthe døde før jul, skrev Sven B. Riis følgende minneord om ham i Lillehammer Tilskuers:

«I sorg over hva vi har mistet, men også i takknemlighet for hva vi har fått, har sokneprest Gerhard Parthes venner mottatt budskapet om hans bortgang.

Da han i midten av 50-årene kom til Lillehammer for å bygge opp en selvstendig katolsk menighet, vakte det — endog i Sigrid Undsets by — atskillig av motstand og fordommer. Men Gerhard Parthe møtte byen og menneskene med åpen hånd og åpent hjerte, og i løpet av de årene han fikk virke i Lillehammer, vant han like mange venner utenfor som innenfor sin kirke. Han oppnådde også gjensidig berikende kontakt med lutherske prestekolleger i byen og dalen. Som et rørende eksempel på vennsinn og omtanke kan nevnes at han på flere steder kompletterte kirkeutstyret ved å skjenke messerhagler fra sin vakre samling i prestegården i Weidemannsgate. Det brobyggerarbeid i kristen ånd som Johannes XXIII begynte, så han som sin oppgave å føre videre på det lokale plan.

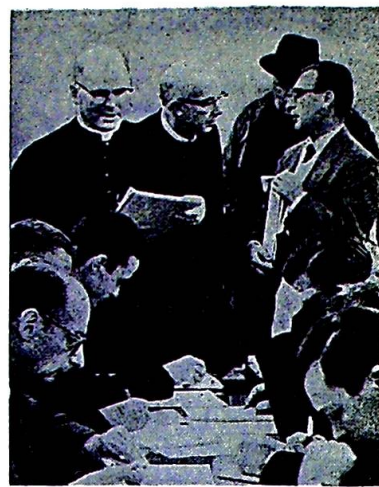
Gerhard Parthes innsats som kirkebygger vil jeg tro er enestående i norsk kirkehistorie. Den stedlige lille katolske menighet trengte såvissit ikke noe stort gudshus. Men av hensyn til de mange turister, drømte han fra første stund om å reise en Mariakirke i Lillehammer. Men hvordan makte en slik millionoppgave når man ikke har annet å leve av enn det familie og venner kan unnvære? Med et omfattende nett av kontakter i sitt tidligere fedreland Tyskland fant han svar og utvei. Det måtte bli en æresak for hans trosfeller i etterkrigstidens Tyskland å virkeliggjøre en Mariakirke i Lillehammer.

År etter år og kveld etter kveld til langt ut i de små timer satt Gerhard Parthe i Weidemannsgate 3 og skrev med sin hånd brev til prester og legfolk i det ganske Tyskland om det som nå var blitt hans hjertesak. Han tok også flere turer til Kontinentet, og fikk anledning til å tale og ta opp kollekt i noen av de store katedrale.

Resultatet uteble ikke. Fra alle kanter strømmet bidragene inn, og mot slutten av 60-årene var bankkontoen blitt så ruvende at arkitekt og entreprenør kunne engasjeres. 19. juli 1970 ble Mariakirken innviet, og i dag står den der gjeldfri. Det forteller om en nesten mirakuløs innsats, særlig med tanke på at sokneprest Parthe i alle år måtte slite med sterkt svekket helse. Men han var håndverker før han ble prest, og hans praktiske sans og kontaktskapende evne var ham til stor hjelp.

Gerhard Parthe skrev på sin stillferdige måte kirkehistorie i Lillehammer og reiste et monument som på mange måter vil tale til kommende slekter. Til dem som kjente ham og fulgte hans livsverk, vil Mariakirken først og fremst tale om troens styrke og åndens seier.»

NYHETER

Den artikkelen om forholdet Kirke og Stat i Spania som vi bringer i dette nummeret, ble skrevet for et par måneder siden og det er nødvendig å ajourføre situasjonen. Like før julehelgen sendte den spanske Kommissjon for rettferdighet og fred (ledet av biskop Moraljo fra Huelva) ut et dokument som ble lest opp i alle landets kirker. Ifølge presserapporter inneholdt dokumentet en klar og tydelig avstandtagen fra Franco-regimet.

I en kritisk vurdering av de nåværende «fredelig tilstander» i Spania som regjeringen roser seg av, sier kommissjonen bl. a.:

«Vi er meget langt fra virkelig fred i vårt land. Det hersker hat og undertrykkelse, skillelinjene mellom seierherrene og de beseirede (fra borgerkrigen) trekkes igjen tydelig opp, det hersker ingen fri meningsutveksling blant folk. Spørsmålet om rettferdighet er det mest alvorlige Spania idag står overfor.»

Kommissjonen benektet også myndighetenes påstand om at den økonomiske utviklingen i landet er et skritt mot virkelig sosial fred og harmoni:

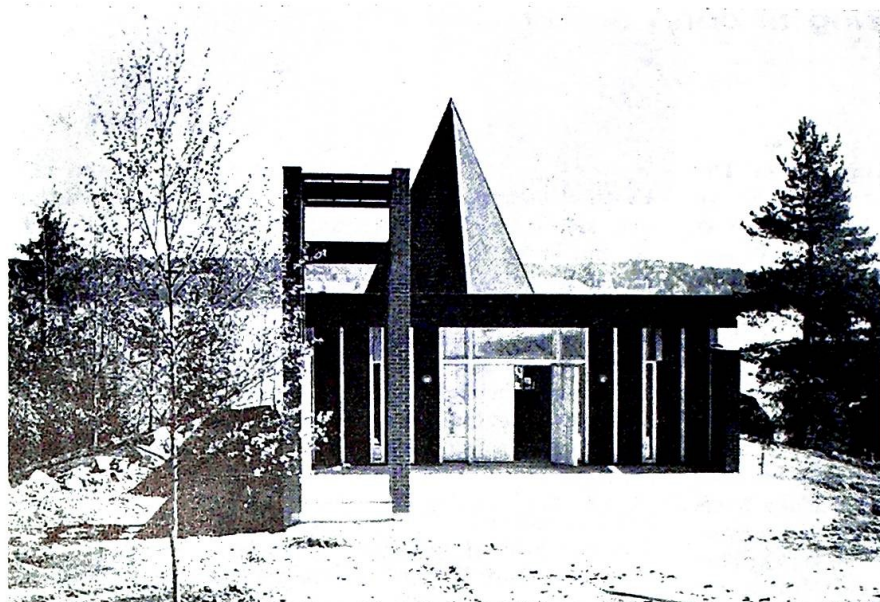
«Vår fred er truet uten virkelig rettferdighet for alle. Det foregår en sosial og politisk diskriminering.»

Den ledende katolske avisen i Spania, «Ya», har krevet rettslig beskyttelse for de som nekter å gjøre militærtjeneste i landet.

Paven har utnevnt kardinal Tarancon til erkebiskop i Madrid — Alcalá. Til Tarancons etterfølger

(Forts. s. 19.)

Vårprogram på MARIAHOLM

Herrens miskunn varer til evig tid.
Det vil si også i 1972.

Og skal følge oss alle sammen i det nye året, på mange forskjellige vis. Enten vi vet om det eller ikke.

Det nye året er ikke bare tilfeldigheter.

Jeg skulle skrive kort til en venn forleden. Fikk plutselig lyst til å si noe slikt istedenfor det tradisjonelle GODT NYTT AR.

Jeg gjorde det ikke. Selvfølgelig. Fyren er ikke katolikk. Han ville vel bare sukke og tro det verste hvis han fikk en slik hilsen. Vi har alle vært plaget av påtrengende fromhet en eller annen gang.

Likevel skulle jeg forferdelig gjerne ta chansen og skrive noe slikt ved et årskifte. Minne om at Herrens miskunn og barmhjertighet sikkert varer en stund til. Både i 72 og i 73 og lenger.

At alt, for dumme meg og for millioner andre, igrunnen er det merkelige som kalles nåde. Slik presten i Bernanos «Underet i de tomme hender» erfarer.

Hvorfor si noe så svevende som GODT AR? Det får bli som det vil med de gode og mindre gode år bare vi selv har forsøkt å leve i dem uten likegyldighet eller selvgodhet eller innbilskhet. Herrens miskunn eller nåde (begge misbrukte ord dessverre) varer jo ved.

Og det er ikke en talemåte. Ikke som når man i gamle dager kalte små lys for evighetslamper og dog visste at de ikke varte lenge hvis de ikke fikk påfyll av olje.

Det er altså godt ment hvis noen av dere en gang får et slikt kort fra manesjen.

Og egentlig vel så mye for å minne meg selv om noe viktig.

Men foreløpig: GODT NYTT AR.

VARPROGRAM FOR ØSTLANDET PÅ MARIAHOLM

OBS: Det er kommet noen forandringer i opplegget for våren 72. Programmet ser slik ut:

WEEKENDS FOR ALDERSGRUPPEN 17 OG OPPOVER:

15/16 januar: «Familien — en døende institusjon?»

Innleder: Klaus Andersen.

Ledere: Thomas Fraenkl,
Arne Fjeld OP
Anne-Torbjerg Lauvstad
Sr. Mirjam (Tiny)

4/5 mars: «Utstøter samfunnet (vi) de gamle?»

Samme lederteam.

Påmeldingene se nedenfor.

WEEKENDS FOR ALDERSGRUPPEN 14—17 ÅR:

5/6 februar: «Tro — tvang eller frihet?»

Ledere: Ada Castracane
Rory Mulligan
Elisabeth Aas
Sr. Mette

22/23 april: Konfirmantweekend.

Ledere: Henk Heimeriks
Jo Neve
Sr. Mette

OBS: 26.3.—2.4. se nedenfor (konfirmantleir). Påmeldingene se nedenfor.

WEEKENDS FOR ALDERSGRUPPEN 12—14 ÅR:

12/13 februar: «Jeg og familien.»

8/9 april: «Jeg og skolen.»

Ledere: Åsmund Fossum
Ronald Hølscher
Betten Hånæs
Sr. Therese
Tore Bongard

PÅMELDINGENE TIL ALLE WEEKENDS senest tirsdagen før — til UNKF, Akersvn. 5, Oslo 1, tlf. 20 72 26 mellom kl. 17—19. Påmeldingsfristen må overholdes. Påmeldinger som kommer for sent, kan vi dessverre ikke ta imot, fordi det ellers er umulig å administrere. Dessuten er påmeldingen bindende, med mindre den er annullert før fristens utløp.

KONFIRMANTLEIR PÅ LANDSBASIS 26.3.—2.4. organiserer vi en leir på Mariaholm for alle våre konfirmanter. Leirens tema:

«Livet, i lyset av oppstandelsen.»
Også ikke-konfirmanter i aldersgruppen 14—17 kan få være med hvis det er plass igjen.

Påmeldingsfristen: 10. mars.

ST. OLAV

KATOLSK

TIDSSKRIFT

Årsabonnement kr. 40,—

BØNNEUKEN FOR KRISTEN ENHET

Oppfordring til bønn om kristen enhet

18.—25. januar 1972.

Bønnen om enhet har alltid levet i Kristi kirke. Den hører uløselig med til forsoningens tjeneste. Et uttrykk for denne bønn om enhet er den bønneuken som holdes over hele verden 18.—25. januar hvert år. Vi som sender ut dette oppropet, vil gjerne være med å markere disse bønnedagene også her i vårt land, og vi ber alle kristne om å være med oss i dette. Det kan skje i lønnekammer-bønnen, bibelgruppen, misjonsmøtet og gudstjenesten; men vi ber også om at Bønneuken for kristen enhet markeres med en eller flere bønnegudstjenester eller møter hvor dette kan skje.

Bønneuken for kristen enhet 1972 vil samle oss om Jesu ord: «Et nytt bud gir jeg dere: at dere skal elske hverandre! Slik som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre.» «Et nytt bud» kalte Kristus appellen om kristen brorkjærlighet. Jesus bekreftet budet om nestekjærlighet og ga det et grenseutslettende innhold. Kjærlighetsbudet var i og for seg ikke nytt. Likevel er det et nytt bud fordi det har fått sitt innhold av Kristi egen kjærlighet. Idag har kristendommen en historie og Jesu nye bud er ikke nytt lenger. Det har lydt gjennom århundrer og det har ikke vært forgjeves. Det *har* vært sagt om de kristne: «Se hvor de elsker hverandre!» Men av gode grunner har ikke dette alltid vært den karakteristikk de kristne har fått. Ofte har man hørt det motsatte: «Hør hvor de strides. De kan ikke være glad i hverandre.» Av og til sies dette med urette. At kristne enkeltmennesker og grupper har forskjellig syn på mange ting, er helt naturlig og fullt forenlig med kristen brorkjærlighet. Men dessverre, kirkens historie er langt fra en sammenhengende virkeliggjørelse av Kristi bud om den kjærlighet som skulle være selve kjennetegnet på å tilhøre Guds folk. Følgene av dette er ikke uteblitt: Den synlige kristne enhet er gått tapt. Til det smertelige i kristenhetens situasjon hører at oppriktige kristne, skilt i ulike kirkesamfunn, har avvikende oppfatninger av endog meget grunnleggende spørsmål i den kristne tro. Denne splittelse kan derfor ikke oversees eller bagatelliseres. Vi kommer ikke forbi at denne vår splittelse har fått skygge for Kristus og at vår ukjærlighet overfor hverandre, særlig overfor dem som tilhører andre kirkesamfunn, er blitt et anstøt for mange mennesker som hos Kristi etterfølgere hadde rett til å vente et liv etter Kristi nye bud. Dette må bli anderledes, og det *kan* bli det!

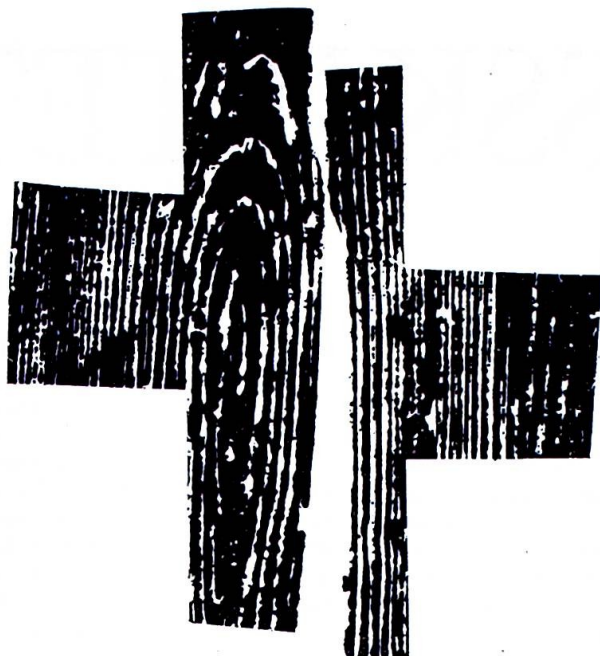
Appellen om brorkjærlighet er ikke formet av oss, men av Jesus Kristus. Han hadde rett til å tale om kjærlighet. Hans liv var en sammenhengende åpenbaring av den kjærlighet hvis høydepunkt utgjør grunnlaget for vår tro: Jesu stedfortredende lidelse, død og oppstandelse. «Kjærligheten er ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til en soning for våre synder.» Her finnes en åpen dør for oss som kaller oss med Kristi navn idag.

Vi har ikke alle de samme tanker om kristen enhet, hvordan den skal komme istand og hva som er viktigst i den. Men å be vil si å overlate alt dette til Gud. Det vi vil be om, er enhet *slik* Gud vil og *når* Gud vil. Om noen mener at veien er lang og vanskelig, ja umulig, så forandrer det ikke kallet. Det kommer fra Ham selv, vår ene og felles Herre som elsket oss alle uten forskjell. La oss derfor be om å få komme i et rett forhold til ham og få del i hans kjærlighet. La oss be om at budet om kristen brorkjærlighet må bli *nytt* for oss. La oss be om kristen enhet som gir seg utslag i aktiv brorkjærlighet og neste-kjærlighet!

Fridtjov Birkeli
Nils Bloch-Hoell
Kjell Bondevik
Ole E. Borgen
Peder Borgen
Peter Wilhelm Bøckman
Peder Eidberg
Nils J. Engelsen
Asle Enger
F. J. Fishedick
Helge Føhn
Ole Overland Gjerde
Randi Bojer Godal
Torð Godal
John W. Gran
Fredrik Grønningsøter
Ulf Erik Gustavsen
Alfred Hauge
Torgeir Havgar
Ragnvald Hemstad
Vera Henriksen
Wilhelm Hetman
Ove Hestvold
Georg Hille
Olaf Hillestad
Age Holter
W. Huijbregts
Karsten Isachsen
Erik Ivarson
Baby Johannessen
John Barth Johannessen
Jørgen Karlson
Per Th. Kolle
Grete Lein Lange
Lars Roar Langslet
John Olav Larsen
Sture Larsson
Kaare Lunde
Per Lønning

Edin Løvås
Herman Laading
Arnold Madsen
H. Chr. Mamen
Einar Molland
Alfred Moen
Trond Nilsen
Monrad Norderval
Willey Olsson
Johan Prytz
Nina Prytz
Hans Rognstad
John-Willy Rudolph
Johannes Rùth
Åge Rønning
Arne Sand
Jacob Sannerud
Leif Sandsdalen
Eivind Saxlund
Martin Ski
Sverre H. Smebye
Aksel Solbu
Gunnar Spilling
Kaare Støylen
Arne J. Sørensen
Notto Normann Thelle
Archmandrit Therapon
Einar Thomassen
Finn Thorn
Wilhelm Thrønsen
Stephan Tschudi
Olav Tysnes
Thor Chr. Wagle
Erling Tønder Wang
Johs. Wember
Jorunn Wendel
Jens Wisløff
Enok Adnøy

I Bonneuken for kristen enhet blir det holdt møter i Oslo i følgende kirker og forsamlingshus hver kveld kl. 19.30:

- Tirsdag 18.1.: Misjonsaulaen, Akersgt. 68.
 Onsdag 19.1.: Tonsen kirke.
 Torsdag 20.1.: Sentralkirken. Etterpå kl. 20.30 møte i Universitetets Gamle Festsal hvor professor Nils Bloch-Hoell taler om «Nattverdfellesskap mellom kirkene?»
 Fredag 21.1.: Templet, Frelsesarmeen.
 Lørdag 22.1.: Kl. 22.00 (merk tiden!) Ullern kirke.
 Søndag 23.1.: Øståsen kirke, Kornmoveien 18, Kolbotn.
 Mandag 24.1.: Oslo Domkirke.
 Tirsdag 25.1.: St. Dominikus kirke. Deretter kl. 20.30 samvær i Uranienborg menighetshus.

Viktig dokument om Eukaristien

Katolske og anglikanske teologer sendte ved årskiftet ut et dokument hvor de sier at de har oppnådd betydelig enighet i sine samtaler om Eukaristien. Mange steder i verden blir dette notert som en milepel for tilnærmingen mellom Rom og Canterbury.

Dokumentet er offentliggjort av den 18 mann store Anglican Roman Catholic International Commission.

En av de anglikanske kirkes menn, dr. Henry Chadwick fra Kristkirken i Oxford sier i en kommentar:

«Vi har med hell kommet oss ut av de skyttergravene vi har sittet i siden den sekstende århundre.»

ST. Olav vil i kommende nummer forsøke å bringe mer stoff om denne hendelse.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 7244	9.00 9.45 og 19.00	11.00
St. Hallvard kirke, Franciskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neubergetgaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07	9.30	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	11.00
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
Veståsen kapell		9.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
Biskopen og prestegården tlf. 21 214		
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00 8.00	11.00
St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

VED ÅRSSKIFTET

1.

Förenklat kan man kanske säga att framtidsforskningen domineras av två riktningar, den teknokratiska och den marxistiska. Tekniska framsteg är trots allt relativt möjliga att förutse på kort sikt, och detta leder givetvis till att de som spekulerar över framtiden är benägna att bygga sina konstruktioner på kunskaper om teknikens förändringar. Marxisterna har å sin sida en teori om varpå samhällets motsättningar beror och om vilka lagar som den ekonomiska och sociala utvecklingen är underkastad.

I novemhernumret av *Encounter* gick en av USA:s ledande sociologer, Robert Nisbet, till frontalangrepp på framtidsforskningen och undrade om den verkligen hade någon framtid. Denna uppsats har redan i förbigående uppmärksammats i ett kåseri av Stig Ahlgren i Svenska Dagbladet, men Nisbets framställning synes vara värd att närmare refereras och granskas, skriver signaturen L. E. i Katolsk Informationstjänst.

Nisbet brukar beskrivas som konservativ. Främst har han gjort sig känd genom boken *The Quest for Community* 1953, där temat om bristen på fundamental och primär gemenskap i masssamhället analyserades. Man kan säga att många av de idéer som senare uppfattats som «vänster» och väglett alla dessa strävanden efter ny gemenskap i byalag och kommuner, allt detta tal om gräsrotter formulerades hos Nisbet.

Under senare år har han mest sysslat med vad han uppfattat som den högre utbildningens och forskningens undergång i USA, påbörjad av administratörernas, statens och storföretagens dominans, fulbordad av studentrevolten. Den just utkomna boken i ämnet heter *The Degradation of Academic Dogma*.

Utgångspunktet för Nisbets betraktelser är några politiska framtidsvyer fyrtio år gamla. President Hoover hade 1931 mitt under djupaste

depression, gjort några uppmuntrande förutsägelser om de kommande tjugo åren, vilka avhånades i den ledande radikala veckotidskriften *The New Republic*. I efterhand finner man att Hoovers antaganden om befolkningsökning, bostadsbyggande och jordbruksproduktion 1931—51 vida överträffades. Poängen är givetvis inte att Hoover var någon mästare i framtidsforskning utan att inte ens de bästa kunskaper 1931 hade räckt till för att ge en någorlunda riktig uppfattning om hur världen skulle te sig tjugo eller fyrtio år senare.

Och detta gäller inte endast den ekonomiska utvecklingen. Nisbet anger några drag i den politiskt-ideologiska utvecklingen sedan 30-talet, vilka han menar varit helt oförutsebara. Det inte minst intressanta här är det kontroversiella och originella i hans uppfattning av vad som har skett. Kort kan vi återge hans framställning under några punkter.

1. I dag står det politiska samfundet nästan inför sitt sammanbrott. Detta är orsakat just av de strävanden till centralisering och rationalisering, som på 30-talet framstod som människans främsta hopp. Det socialistiska idealet har förlorat sin egentliga livskraft bland intellektuella i USA. Den genuina, urskiljbara vänstern har försvunnit, efter det den mottagit sin dödsstöt under 60-talets barnkorståg, som reducerade ett antal framstående universitet till ett slags akademisk stenbrott.

2. Där finns också «överflödets utdunstningar», de dekadenta, de uttråkade, de besvikna, de andefattigt njutningslystna. Amerika nådde under 50-talet den grad av överflöd, då majoriteten av befolkningen inte längre behövde uppleva den ekonomiska nödvändighetens omedelbara grepp över livet. Detta var något som ingen kunde förutse på 30-talet. Och anledningen var inte bara depressionen, utan ännu mera den liberala fi-

losofi som dominerat ett par hundra år och som förklarade att källorna till ordning och frihet låg i människans natur och att därtill inte behövdes något yttre tvång, inte ens när det kraftigaste av alla tvångsmedel, fruktan för fattigdom, sjukdom och katastrof starkt hade förminsats. Dagens problem, överflödets, var helt enkelt okända, både praktiskt och teoretiskt, på 30-talet.

3. Likaså den utomordentliga radikaliserings av medelklassen. På 30-talet fanns ingenting som pekade på att den tid var nära då att vara medelklass betydde att vara ytterligt eftergiven, vidsynt och tolerant i en rad politiska, sociala och moraliska frågor.

4. Nära sammanhängande med detta fenomen är massmedias radikalisering. Det som på 30-talet var en liten, men inflyelserike ficka av intellektuella, och som Lionel Trilling kallade

vår «fientliga kultur», omfattar idag en betydande sektor av amerikansk samhäll. Radikala individer eller radikala tidskrifter har svårt att också på sin hemmaplan konkurrera med de stora veckomagasinerna och med tv.

5. Eller det överraskande uppblåsandet av religionen, eller åtminstone dess yttre åthävor, bland dem i vårt samhälle, främst universitetsungdom, där ingen i de vildaste marดรömmar på 30-talet kunde ha förväntat något sådant. Hand i hand med detta går också en formlig revolt mot förnuftet. Att vara modern, emanciperad och fri innebar för tre eller två årtionden sedan att vara bland förnuftets och vetenskapens apostlar. I dag innehåller askan av det akademiska samhället i Amerika bland annat vetenskapens och rationalitetens ideal.

6. Samhällsstrukturen i det offentliga livet syntes på 30-talet så stark att den kunde tas för given. Visst fanns farhågor för den ekonomiska säkerheten, men inte den grundläggande osäkerhet som nu har varit aktuell i tjuo år med sökandet efter gemenskap, efter en identitet, med den alienation och främlingskap som strövar genom det litterära och akademiska landskapet som herrelösa hundar. Den moraliska och sociala konsensus på vilken den liberala demokratin vilade, antogs vara inbyggd i människans natur. Allt som fordrades var, trodde vi, en hyggelig inkomst, ett arbete, ekonomisk säkerhet.

7. Påfallande är också humorns försvinnande i Amerika. Inte bara den spontana, utan också den komiska litteratur som alltid varit rik fram till vår egen tid.

8. Uppräkningen kunde fortsätta i oändlighet, men kan avslutas med ett drag i dagens värld som inte kunde förutses på 30-talet: nostalgin för 30-talet. Vem i 30-talets ekonomiska kriser, brödköer och revolutionshot kunde ha gissat att efter tre årtionden av det största överflöd i Amerikas historia, längtan till 30-talet skulle ha mognat i landet?

Nisbet menar i fortsättningen att det är två metaforer som kommit att få oss att falskeligen tro att framtiden ligger i det närvarande. Det är «växt»-metaforen och «genealogi»-metaforen. Den förra återgår på en jämförelse av samhället med en organism, den senare benägen att se historiska skeden och skeenden genetiskt länkade till varandra som individers härkomst och släktskap.

Framtidsforskning utgår, menar Nisbet, från det tilltalande men helt falska antagandet att tidens konti-

nuitet har sitt motstycke i förändringens eller händelsernas kontinuitet.

Framtiden skulle ligga i det närvarande, alldeles som det närvarande en gång låg i det förflutna. Men det är endast sant i fråga om den rena tidsaspekten. Gäller det något annat än tidens gång, rör vi oss med vilseledande metaforer.

Framtidsforskningen har mycket gemensamt med gammaldags social evolutionism av Spencers eller Comtes märke. Det är därefter föga förvånande att vi just nu bevittnar en pånyttfödelse av idéer om en lagbunden samhällsutveckling. Framtidsforskningen gör från det närvarande projektioner om framtiden, den sociala evolutionismen om det förflutna. Bådadera beror på den i vår tid djupt rotade föreställningen om att det väsentliga ligger i att härleda det dynamiska från det statiska, förändringens processer från ordningens och strukturens. Hela tillväxt- och utvecklingsfixeringen bottnar i den västliga världens sysslande med det förflutna och det kommande, där falska analogier och metaforer ger en profetisk och bekräftande känsla av enhet och syfte som bättre kunde härledas från någon av de stora världslig religionerna.

Futurologerna hävdar att de givetvis inte kan förutse oväntade, slumpmässiga händelser och uppträdande på arenan av extraordinära personligheter, galningar, profeter eller nyskappare. Men om man tänker bort verkan av dessa irrationella faktorer, hur mycket av värde kan man då säga om framtiden? Självfallet förhåller det sig alltid så att mycket kommer att leva vidare och stå kvar på grund av vana eller oföretagsamhet.

Någon kanske tänker på Marx som en motinstans mot Nisbets polemik mot möjligheten att göra förutsägelser om framtiden i generella termer. Förutsade han inte, frågar Nisbet, utifrån sin historiesyn korrekt socialismens framträdande? Det är dock högst tveksamt om någon av de utformningar det socialistiska systemet fått motsvarade vad Marx tänkte sig, och det är alldeles säkert att sättet på vilket en socialistisk ordning kommit till inte alls varit det av Marx förutsatta. Nisbet menar att fallet Marx visar raka motsatsen, just hur profeter uppstår som genom sin förkunselse påverkar världens utveckling. Nisbet frågar: «Kunde Marx vetenskapsmannen, ha förutsett verkan av Marx, den politiskt-religiöse profeten?»

De kända och ofta upprepade fall, där kända socialvetenskapsmän och kulturfilosofer förefaller att träffande ha karakteriserat utvecklingstendenser som sedan blivit uppenbara, är enligt Nisbet skarpsynta iakttagelser om det närvarande som råkat träffa också det kommande. Allt helt missvisande som samma berömdheter uttalat om framtiden har vi däremot glömt.

En del av Nisbets iakttagelser om förändringar i det amerikanska samhället sedan 1931 kan synas överraskande. Många är givetvis benägna att se vänsterns ställning på ett annat sätt, och att i studentrevolten finna något mera framtidsdigert än Nisbets destruktiva «barnkorståg». Å andra sidan har väl de allra siste åren givit större tyngd åt hans betraktelsesätt.

Med radikaliserings av medelklassen menar han alltså inte i första hand en politisk, utan en «moralisk». Här kan det väl tilläggas, att allting tyder på att den nya toleransen eller laxheten betydligt mera gäller uttalade opinioner än beteenden. I sexualmoraliskt hänseende är det alldeles klart att den «allmänna opinionen» för trettio år sedan vittnade om en strängare kodex än den som levdes, medan mycket talar för att det i dag är alldeles tvärt om.

Med uppblåsandet av religionen avser Nisbet här tydligen främst de nya irrationella, extatiska eller okulta religionsformer som främst 60-talet sett träda fram. Hur han tänker sig sammanhanget med den institutionella religionens «boom» i USA 1942—1958 framgår dessvärre inte.

Det finns en ständig risk att forskningen öppet eller outtalt gör anspråk på att både kunna ersätta religionen vad gäller att ställa upp de yttersta värdena för mänsklig strävan och för politiken vad gäller det allmännas bästa. Nisbet menar att nationalekonomi genom sitt tvivelaktiga tillväxttänkande redan tenderar att överskrida vetenskapens gränser, och att framtidsforskningen över huvud taget ännu inte legitimerat sig som vetenskap. Vad han uttalar är en motsvarighet till Max Webers femtio år gamla varningar för «katederprofeter».

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

VED ÅRSSKIFTET

2.

Ebbe G. Reichelt:

MENINGER OM EEC

I den vrimmel av artikler og bøker om EEC som nå har sett dagens lys, har jeg foran meg et mangfoldig utvalg. Jeg ser liten hensikt i å anmelde dem på vanlig måte, men vil heller prøve å «å snakke høyt med meg selv» om emnet på bakgrunn av det jeg har lest. De artikler som har inspirert og provosert meg mest, kommer derfor til å dominere i det følgende.

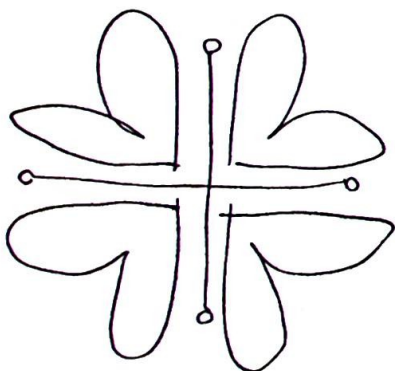
Den vesentlige bok av de 10 trykksakene jeg har stirret i, er såvidt jeg kan avgjøre Johan Galtung's: «Samarbeid i Europa». Med sitt forsøk på nøktern analyse av vår situasjon, gir han oss konkrete ideer til alternative veier fremover mot et bedre samarbeid mellom Europas stater. Målet er hele tiden klart og ambitiøst: et samarbeid som omfatter både Øst og Vest og som ved å underordnes FN, skal tjene hele verden og bevare fred mellom nasjonene. En av forutsetningene for hans vurdering er at «med mindre en ønsker å snu den teknologiske utvikling — — — vil et Europa oppdelt i helt autonome nasjonalstater ikke være mulig i frem-

tiden». Selvom fremveksten av overnasjonale organer ikke nødvendigvis behøver å være EEC for vårt vedkommende, synes det meg som om EEC hvis England blir medlem, vil være et så avgjørende økonomisk og politisk gravitasjonspunkt i Europa, at vi vil bli svært dominert av denne organisasjon uansett hva vi selv velger. Dersom EEC ikke evner å føre en positiv øst-politikk og finne en plass innenfor en FN-inspirert ramme, ville vel Galtung ønske et annet alternativ. Men EEC er idag en realitet og så politisk og økonomisk potent, at positive holdninger må oppstå og prege EEC innenfra hvis de skal føre frem. Det er ønsketenkning å tro at Norge som et utenforstående «godt eksempel» vil ha nevneverdig verdi. Dernest er det vel tvilsomt om vi er skikket til en slik opphøyet rolle. Galtung frykter for at liksom USA's sterke økonomi infiltrerer og truer med å dominere Vest-Europa, er det en reell fare for at Vest-Europa på en tilsvarende måte kan begynne å dominere de økonomiske svakere deler av vårt kontinent — østblokklandene. Jeg tror denne vurdering er riktig. Og er den det, forteller den noe om den økonomiske tyngde av EEC.

Galtung er svært opptatt av den tredje verdens problemer, men han erkjenner Europas behov og rett til «å beskytte seg vel å sette i verk en mer fredsbyggende og samarbeidsorientert politikk». Vår oppgave innenfor dette samarbeid må være å arbeide for at den tredje verden ikke glemmes, men at hjelpen til dem må «inngå som et viktig innslag i det alleuropeiske samarbeidet allerede fra begynnelsen». Fristelsen for Eu-

ropa til å «være seg selv nok» kommer til å bli stor. Kampen for den tredje verdens rettigheter vil bli et blodslit og må holdes oppe av en ivrig og våken opinion. Riktignok ser jeg ikke grunn til å betvile det Øystein Josefsen skriver i Minervas kvartalsskrift nr. 1/71: «Fellesmarkedet er den del av den industrialiserte verden som har stilt seg mest positiv både prinsipielt og i praksis til utviklingslandenes krav om tollpreferanser og reguleringer av råvarepriser». Men EEC's forhold til den tredje verden er fremdeles preget av mangelen på likevekt som gjør ord som «ny-imperialisme» til alt annet enn tomme. Det er min overbevisning at rettferdighet for utviklingslandene bare kan oppnås ved at disse landene blir sterke nok og samarbeidende nok til å kreve sin rett. Opinionsen i de industrialiserte land og ønsket om å skape stabile forhold i verden, vil da kunne motvirke den sabotering av utviklingslandenes krav som utvilsomt også vil finne sted. Derfor er det en viktig oppgave å avsløre hvordan industrialiserte land forhindrer utviklingsland fra å nå frem til en styrkeposisjon der de effektivt kan fremme krav. Men så lenge vi ikke selv forandrer vårt samfunns økonomiske grunnstruktur, er det såvidt jeg kan forstå, helt illusorisk å tro at vi kan «stå på utviklingslandenes side» i denne brytningen. Vi er viklet inn i et internasjonalt økonomisk mønster, uavhengig av medlemskap i EEC, som gjør oss til representanter for den del av verden industrielt tilbakeliggende land må frigjøre seg fra eller integreres i. Skal vi holde fast ved vår økonomiske struktur, er det beste vi kan tilby en deltagelse på mest mulig like fot innenfor det internasjonale økonomiske mønster. Dette innebærer, med andre ord, en innordning under dette mønster. Utviklingsland kan da ikke skånes for de problemer vi selv skal slite med innenfor det såkalt «monopol-kapitalistiske» system.

Nå er den kommet:

DEN HELLIGE MESSE

De faste deler av messen i fullstendig norsk-latinsk utgave.

Innb. kr. 12,—.

ST. OLAV FORLAG

Det er nå i JANUAR

at KONTINGENTEN helst skal innbetales!

Et girokort er vedlagt dette nummer. Abonnement innenlands kr. 40,— pr. år. Utlandet kr. 45,—.

På forhånd takk!

St. Olav's eksp., Akersv. 5, Oslo 1

Postgiro nr. 20 46 48

Vi kan heller ikke tilby en frihet vi selv ikke har. Utkantproblemer, kontroll med industrikonsernernes makt, trusselen om å bli redusert til råvareprodusent, kampen for reelt demokrati, alt dette og det faktum at USA og Europa har tjuvstartet på det groveste hører med i det vårt system tilbyr. Vi må se i øynene at effektiviteten av USA's og Europas næringsliv gjør at vi vil dominere resten av verden (minus China?) og det enkelte lands kultur med vår økonomiske og tekniske innflytelse i lang tid fremover.

Jeg er overbevist om at medlemskap eller ikke-medlemskap i EEC i denne sammenheng er av minimal betydning. De som for den tredje verdens skyld ikke vil inn i EEC, undervurderer hvor sterkt samarbeidet allerede er mellom europeiske land og hvor avgjørende hele vår økonomiske struktur er i denne sammenheng. Å stå utenfor EEC av denne grunn, synes meg å være en verdiløs moralsk gestus, en gestus vi ikke har moralsk rett til engang. Dette er da også min hovedinnvending mot såvel Fiskviks artikkel i boken «Nei til EEC», redigert av Arthur Berg og Kjell Landmarks «Ikke gi det bort». Bare internasjonale mottiltak av en størrelsesorden som krever USA's og EEC's medvirkning, kan forhindre at den tredje verden forblir råvareprodusenter og dermed en slags slavearbeidere for vår velstand. For å illustrere med et eksempel: Det er vanskelig for bauxitt-produserende land å få utviklet sin egen aluminiumsindustri. Vi kommer til å gjøre det billigere enn de i uoverskuelig fremtid. Men slutter vi, fortsetter ALCAN et annet sted — i Europa eller i Amerika — fremdeles billigere enn det utviklingsland vil formå. Og ut-

viklingsland må eksportere bauxitt, for de trenger sårt til pengene, bl. a. for å kjøpe aluminiumsgryter, — og fly.

En for meg mer viktig grunn for å tvile på verdien av EEC-medlemskap, er spørsmålet om nasjonal uavhengighet. Vel er det så at vi kommer til å bli dominert av våre nære omgivelser p.g.a. vår utadvendte økonomi. Det er også fristende å få innflytelse i Brüssel, der avgjørelser som kommer til å angå oss, vil bli vedtatt. Vi får jo en representasjon som langt overgår det vårt befolkningsgrunnlag skulle tilsi. Dessuten er det ikke Norge og Europa, men Norge og 9 andre land som skal samarbeide. Jeg tror stormaktene etter tur vil erge seg mer over den innflytelse Norge kan få i Brüssel, enn den vi kan utøve utenfor EEC. Å kalle dette naivt, som f. eks. Kjell Landmark gjør, synes jeg er naivt. Men å si nei til EEC, betyr jo ikke å si nei til internasjonalt samarbeid for å løse problemer som nasjonalstaten er for liten til å løse, problemer Knut Frydenlund omtaler i et av innleggene i antologien «10 innlegg om EEC». Selv utenfor det mektige EEC kan vi bevare en medbestemmelsesrett gjennom internasjonale organer. Hvor meget er ikke godt å si. Sveriges iver etter å oppnå gunstig vilkår vis-à-vis EEC kan tyde på at enten så innordnes man som vest-europeer i EEC, eller så underordnes man. Men den Roma-traktat vi eventuelt skal innordnes i, har vi ikke selv vært med å utforme. Uten uro kan vel ikke noen gi fra seg så mye myndighet til et overnasjonalt organ der viktige avgjørelser delvis er tatt og delvis vil bli tatt uten betryggende demokratisk innflytelse.

Et tappert forsøk på å finne et realistisk alternativ representeres av

boken «Norge og den internasjonale storkapitalen» av Seierstad, Seierstad, Schweder & Strøm. Etter et grundig studium av internasjonal storkapital har de oppdaget den selvbestemmelse og makt de enkelte internasjonale konserner opererer med. Det typiske for disse konserner er den uavhengighet de vinner ved en allsidig dominering av råvarekilder, halvfabrikata, avanserte produkter og distribusjons-apparater for samme. Hvorfor så ikke la Norge (midlertidig) bli et proteksjonistisk A/S Norge som opererer i verden som et mest mulig allsidig og selvforsynt konsern, og som dermed ved selv å bli et stor-konsern, demmer opp for andre internasjonale haier? Om dette er et forsøk på «får i ulveklær»-politikk, skal

(Forts. neste side)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus	}	Trondheim
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Tønsberg
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Hønefoss
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Trondheim
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

AT DE ALLE
MÅ VÆRE ETT.

BØNNEUKEN FOR KRISTEN ENHET

18.—25. januar 1972

Hefter med forslag til bønner og tekster foreligger nå.
Pris kr. 0,60 pr. stk. Kr. 50 for 100 eksemplarer. Hertil porto.

Bestilling sendes:

Bønneuken for kristen enhet, Universitetsgt. 20, Oslo 1.
Postgiro 9538

Ved årsskiftet

(Forts. fra forrige side)

være usagt. Det kan vel være vanskelig å forhindre at det blir mer ulv enn får dersom et slikt forsøk skulle lykkes. Men verre er det at den tekniske utvikling, behovet for «know how», rasjonalisering og markedsføring vil fremtvinge både en snever spesialisering og et stadig behov for internasjonal «goodwill», en «goodwill» et proteksjonistisk A/S Norge neppe vil bli møtt med. Det blir også nødvendig å kontrollere råvarekildene. Hva Nordsjø-oljen kan bety av muligheter, vet jeg ikke. Men det er få råstoffkilder (ikke engang fisken!) som et A/S Norge kan få nevneverdig kontroll over.

Arne Haugestad i «ABC om EEC» og Leif Johansen i ovenfor nevnte «Nei til EEC», mener at Norge ikke vil tape så mye økonomisk ved å stå utenfor EEC. Dette kan være riktig på kort sikt. Men jeg frykter for at den økonomiske og tekniske utvikling krever en import av «know how» og ideer, som utviklingen ved Årdal og og Sunndal verk er et praktisk eksempel på. Utenfor EEC risikerer vi å bli i en teknologisk bakevje, som igjen kan redusere oss til ren råvare- og halvfabrikata-produsent på linje med utviklingsland. Om denne tankegang er gyldig, vet jeg ikke. Den er ihvertfall skremmende og fører til den slutning at vi nærmest må tigge

om medlemskap for fortsatt å kunne delta i den økonomiske galopp som synes å true en rekke vitale verdier — fra demokratisk selvbestemmelserett til bevaring av vårt åndelige og fysiske livsmiljø. Eller — vil vi ved å delta i velstandsutviklingen få uante muligheter til å skape et rikere liv for alle, selv om det enkelte menneske får mindre innflytelse på teknokratens avgjørelser i Brussel og i storbedriftenes ledelse?

Det er vanskelig å spå, især om fremtiden, med mindre man er marxist. Ernst Mandels «Et sosialistisk svar på den amerikanske utfordring» synes meg å være et imponerende innlegg fra den kanten. Gitt vårt kapitalistiske system har vi ifølge Mandel bare to muligheter: Enten en samlet europeisk innsats i konkurransen med USA, eller så «en tilbakegang til trangsynt økonomisk nasjonalisme, som åpner døren på vid vegg mot økende amerikansk herredømme over det kapitalistiske verdenssystemet». Mandels prognoser for utviklingen fremover er preget av ordet «utvilsomt», men hans analyser er basert på stor kunnskap, og de problemer (eller motsigelser) som det

kapitalistiske system rommer, er reelle nok. Jeg kan imidlertid ikke følge ham i troen på at bare arbeiderne får herredømme over produksjonsmidlene og forbruket bestemmes ved «demokratisk diskusjon blant massene», blir alle problem i hovedsaken løst. Det synes meg som om kommunistiske dogmer har en tankelammen-de effekt når det gjelder å se hvor dypt «totalitetens irrasjonalitet» stikker i vår tilværelse.

(Gjengitt etter «Kirke og Kultur»)

LØSSALG AV ST. OLAV

I GRUNDT TANUMS
BOKHANDEL,
UNIVERSITETS-
BOKHANDLENE
I SENTRUM OG PA
BLINDERN

BERGEN

NYGÅRDSGT. 19

BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimgt. 25
Tif. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG PRYDKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA
URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og

I Sletten Shopping Senter

NYHETER

(Forts. fra s. 10.)

som erkebiskop av Toledo er utnevnt erkebiskopen av Barcelona, Marcelo Martin og til ny erkebiskop i Barcelona den tidligere biskop av Gerona, Arnau.

Den spanske biskopkonferanse har besluttet at 16 yngre hjelpebiskoper skal få stemmerett i konferansens møter istedenfor 20 eldre biskoper som er pensjonert.

Det spanske politi arresterte den 4. desember en prest og 10 legfolk. De arresterte anklages for å ha hatt kontakt med den forbudte «arbeiderkommisjon».

Sammensetningen av pavens råd Cor Unum ble offentliggjort i Vatikanet den 24. desember. Rådet skal koordinere det kirkelige hjelpearbeid i hele verden.

Følgende institusjoner skal være med i rådet:

Caritas Internationalis, Caritas India, Caritas Espanola, Catholic Relief Services, Det internasjonale arbeidsforbund for sosial-

økonomisk utvikling, Misereor, Canadian Catholic Organization for Development and Peace, Det pavelige misjonsarbeide, Riunione delle Opere per Attivita delle Chiese Orientali, Societa di San Vin-

cenzo de Apoli, Ordensledernes sammenslutning, Det internasjonale forbund for pleie av syke, Det internasjonale katolske kommisjon for emmigrasjon og Malteserordenen.

NKKF, Distriktsforbund Sør-Norge

innbyr herved sine medlemmer og andre interesserte kvinner til retrett på MARIAHOLM 22/23 januar 1972.

Retrettleder pater Thoralf Norheim.

Emne: «Hvordan lever vi med liturgien?»

Pris (med NKKF's subsidiering) kr. 35,— + reise tur/retur kr. 15,—.

Avreise fra Ankertorget med egen buss lørdag 22. januar kl. 17.00.

Retur søndag kl. 18.00.

Påmelding til sekretæren, Aslaug Jørgensen, Sophus Liesgt. 6 B, Oslo 2. Tlf. 56 58 16 (e. kl. 17.00).

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen

TØYENGT. 2. Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvet 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo

Telefon 20 37 24

Byggevarer - Beslag - Ovner

Verktøy - Fliser - Linoleum

Tapeter - Farvehandlvarer

Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

Spesialforretning i

RUSTFRITT STÅL

For sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

CHABROL

«Katolsk Forum»s filmanmelder Jakob Frandsen omtaler i bladet sine siste nummer to nye filmer i København av Claude Chabrol, **TERROR** og **LIGE FØR NATTEN**. Han skriver:

Indbyrdes er de meget forskjellige, men begge har store ligheder med Chabrols tidligere «Dyret skal dø» og «Slakteren». «Terror» handler om en mors kamp for sit barn. Faderens forældre forsøger på alle måder at få fat i barnet, og viger end ikke tilbage for mod betaling at fremskaffe falske beviser for at moderen i lovens øjne er uværdig til at beholde barnet. Filmen er befolket med de særeste og mest mislykkede skæbner, som alle drages ind i den spændende kamp mellem moderen og den fraskilte fars forældre. Hovedvægten er lagt på handlingen, og personerne er sjældent behersket af mere end en følelse. Selmom det hurtigt bliver kedeligt at se på ensoprede mennesker, lykkes det allevevel Chabrol at holde os fangne fordi han suverænt udnytter samspillet mellom dem.

For dem, der sætter større pris på psykologisk dybdeboring og spænding, er «Lige før natten» nok at foretrække frem for «Terror», hvis man da ikke vil se dem begge to. Charles og François har været venner gjennom de sidste 25 år. Begge er gift og hører til de absolut velstillede og med lækre huse, sikre jobs og søde familier synes intet at kunne røre deres lykke. Hvis ikke . . . ja hvis ikke det lige i starten av filmen havde slået klik for Charles, og han i en slags sado-masochistisk leg hadde myrdet sin elskerinde, som skæbnesvangert netop er vennen François' kone.

Det pinlige er bare, at lykken faktisk fortsætter. Politiet fatter ikke nogen mistanke til Charles, og selvom et vidne gjenkender ham, fører det ikke til noget, fordi François dekker over ham. Han mener jo at kende Charles så godt, at han kan udelukke, at han skulle være morderen. Alt kunne således fortsætte, som om mordet slet ikke var blevet begået. Men sådan går det ikke. Charles plages av skyldfølelse og lidt efter lidt bliver han helt

besat af tanken om, at retfærdighed skal ske fyldest, og at han derfor må melde sig.

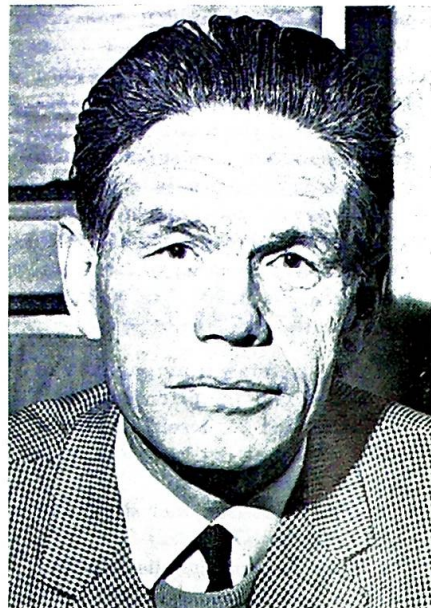
Charles bryder sammen for det indre pres. Han kan ikke klare at være alene med sin grufulde viden, og fortæller det derfor til sine kone Helene. Hun accepterer både utroskaben og mordet for at kunne beholde ham og det lykkelige familieliv. Charles samvittighed får dog ikke ro før han også får fortalt François, at det er ham, der har myrdet hans kone. Scenen er uhyggeligt spændende udformet og med meget diskret anvendelse af virkemidler. Charles følger François hjem om aftenen, og mens kameraet følger deres silhouetter forfra går Charles til bekendelse. Mod alles forventning reagerer François ligesom Helene, og ønsker endda at venskabet skal fortsætte. Ingen af de to medvidende kan se nogen grund til, at Charles skulde melde sig. Det vil ikke gavne noget og kan jo alligevel ikke gøre den døde levende igen. Inden filmen slutter begås endnu et mord, men det overlades til selvsyn at få at vide, hvem det er.

Chabrols nye styrke ligger i med ganske enkle midler at vise nok så indviklede og spegede psykologiske forhold. Samtidig er hans holdning skiftet fra hånlige udleverende til forståelse og accept af menneskelig svagheit. Han er kort sagt begyndt at holde noget mere af menneskene, hvilket kun gør hans gennemlysning af den borgerlige livsførelses hykleri og overfladiske omgangsform mere kras. Tidligere har man ikke rigtig kunnet tage hans samfundskritik alvorligt, fordi han var hadefuld på alle områder. Nu går han klart ind for værdier i livet, selvom de ofte trues af miljøets snæverhed og personlige mangler.

Skal der fremhæves noget særligt i dette åndeløst spændende menneskedrama må det blive skuespillerne. Som ægteparret Charles og Helene ses Michel Bouquet og Stéphane Audran. Det kan simpelt hen ikke gøres mere overbevisen-

de. Blodig alvor, humor og charme, de har det hele.

Jeg tør vædde min gamle cykel på, at «Lige før natten» er blandt årets fem bedste film.

Sigurd Evensmo bok om DEN NAKNE SANNHET

Vi vil gjerne, på denne side, minne om at Sigurd Evensmo har sendt ut en bok om sex i filmene, **DEN NAKNE SANNHETEN** (Gyldendal). Boken vil bli omtalt og vurdert av vår filmarbeider Hallvard Rieber-Mohn senere.
Red.

NESTE NUMMER
Nr. 2 av bladet dateres den 29. januar.
Red.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.